

Uitgeverij Jan van Arkel

i.s.m. Transitie Vlaanderen
en Transition Towns Nederland

Ook al eist de economische crisis alle aandacht op, piekolie en klimaatchaos zijn dichtbij. We kunnen ons er alleen tegen verweren door onze energieconsumptie drastisch te verminderen en lokaal gezamenlijk veerkracht op te bouwen. Wat dat inhoudt vertelt Rob Hopkins in *het Transitiehandboek*. Hij combineert het hoofd, het hart en de handen. **Het hoofd** is het begrijpen: wat houdt de crisis in die eraan komt en welke oplossing is er? **Het hart** is het verwerken: hoe kicken we af en hoe ontwikkelen we een visionair toekomstbeeld? Met **De handen** vormen we met vereende krachten onze gemeenschappen om, want met het Transitie-concept ligt een betere toekomst in het verschiet.

In Vlaanderen en Nederland schieten de Transitie-initiatieven als paddestoelen uit de grond. Steeds meer mensen sluiten zich aan. In ware Transitie-stijl vertaalden vijftig vrijwilligers dit handboek tot de kleurrijkste vertaling ooit. Lees dit boek om te weten waar het om gaat en om zelf (mede) een succesvol initiatief te starten.

‘Dit boek van de visionaire architect van de Transitie-beweging is er een dat je moet lezen, en wel ‘onmiddellijk’. Meer en meer piekolie-specialisten zijn ervan overtuigd dat we zeer weinig tijd hebben om veerkracht te ontwikkelen in onze gemeenschappen voordat de laatste energiecrisis losbarst. Deze zou een dringend onderwerp moeten zijn voor alle mensen die bezorgd zijn om hun kinderen, en voor allen die hopen dat er na het olietijdperk een levensvatbare toekomst bestaat voor de menselijke beschaving.’

– **Jeremy Leggett**, oprichter van *Solarcentury* en *SolarAid*, en auteur van *The Carbon War* en *Half Gone*

Het boek

Het Transitie-handboek: 276 pagina's, 23 x 23,5 cm, gedrukt in twee kleuren op kringlooppapier, isbn 978 90 6224 485 0, vaste verkoopprijs 17,50.

In onze uitgave staan drie nieuwe hoofdstukken: Economieën in Transitie, Transitiesteden en -dorpen in Vlaanderen, en Transition Towns in Nederland, die niet in de Engelse uitgave staan. De Bronnenlijst is sterk uitgebreid en bevat ook veel Nederlandse bronnen. Het boek staat in pdf's per hoofdstuk op www.hitte.nu.

Intekenen en korting voor Transitie-initiatieven

Wie **voor 17 mei** bestelt, ontvangt het boek zonder portokosten en met (gratis) het boekje *Energieslank leven met klimaatdukaten*.

Mail uw bestelling met uw adres naar info@janvanarkel.nl of gebruik het bestelformulier op www.hitte.nu of het invulformulier op www.transitie.be. Dit aanbod geldt zowel voor Nederland als voor Vlaanderen.

Transitie-initiatieven kunnen 10 ex bestellen voor € 10,- per stuk, plus 7,50 porto (dus € 107,50 in totaal). Bestellen als boven.

'Het Transitie-concept is een van de grote ideeën van onze tijd. Piekolie en klimaatverandering kunnen zo vaak een neerslachtig en machteloos gevoel bij je teweegbrengen. Wat ik zo goed vind aan de Transitie-benadering is dat ze inspirerend is, dat ze hoop geeft in plaats van een schuldgevoel en optimisme in plaats van angst. Het Transitiehandboek zal beschouwd worden als een van de vruchtbare boeken die zijn verschenen aan het eind van het olietijdperk, een boek dat zachtjes een helpende hand bood in de overgang naar een lokalere, menselijker en uiteindelijk meer voedende toekomst.'

– **Patrick Holden**, directeur van de Soil Association

Informatie:

Uitgeverij Jan van Arkel
Grifthoek 151
3514 JK Utrecht
tel (31) 030 2731 840
info@janvanarkel.nl

Deel 1: het hoofd

Waarom piekolie en klimaatverandering betekenen dat klein onvermijdelijk is

We leven in ernstige tijden: tijden waarin veranderingen steeds sneller gaan, en waarin soms zowel het schrikbeeld van wat er zou kunnen gebeuren als we niets doen, als de glans van wat we zouden kunnen bereiken als we wel iets doen, overweldigend kan zijn. Dit boek is gebaseerd op één eenvoudig uitgangspunt: het einde van wat we kunnen omschrijven als het 'Tijdperk van de goedkope olie' (dat duurde van 1859 tot nu) is nabij, en dit zal een enorme verandering betekenen voor een samenleving die volledig van olie afhankelijk is; maar de toekomst met minder olie zou te verkiezen kunnen zijn boven het heden als we tijdig genoeg plannen maken met verbeelding en creativiteit.

Het boek bevat drie delen. Dit eerste deel draagt de titel 'Het hoofd' omdat het ingaat op de concepten en kwesties die we nodig hebben bij het voorbereiden van een toekomst die er helemaal anders uitziet dan het heden. Het begint met een verkenning van piekolie en klimaatverandering, de tweeling aandrijvers van het Transitie-concept en de twee grootste kwesties voor de mensheid aan het begin van de 21ste eeuw (gevolgd door een lange rij concurrenten). Ik zal proberen ze zo toegankelijk mogelijk te beschrijven. Daarna volgt een uiteenzetting

over de aard van de uitdagingen waarvoor ze ons plaatsen, en waarom ze het zo dringend noodzakelijk maken dat we een aantal basisvooronderstellingen opnieuw bekijken, alsook de schaal waarop we bezig zijn.

We gaan eerst, en meer gedetailleerd in op piekolie, omdat je daarmee waarschijnlijk minder vertrouwd bent. Terwijl klimaatverandering ruimschoots in de media aan bod komt, moet piekolie zijn plaats als zeer belangrijk onderwerp nog krijgen, hoewel de recente buitensporige prijsverhogingen van 2008 dit begonnen te veranderen. Het is belangrijk om op de hoogte te zijn over een onderwerp dat zo wezenlijk is voor onze toekomst.

Ik zal daarna een beeld schetsen van het soort wereld waarin we terecht zouden kunnen komen als we niet met verbeelding antwoorden op deze tweeledige uitdaging, om vervolgens het denken en de concepten uiteen te zetten die de basis vormen van de Transitie-initiatieven. Deze initiatieven vormen een groeiend antwoord, dat in wezen neerkomt op een krachtige 'technologie' voor de reductie van het verbruik van fossiele brandstoffen en een nieuwe kijk op hoe om te gaan met klimaatverandering en piekolie. Deze zullen diepgaand behandeld worden in de loop van het boek.

Deel 2: het hart

Waarom een positief visionair toekomstbeeld cruciaal is

Piekolie en klimaatverandering kunnen intens en beangstigend zijn, zowel door hun gevolgen als door het effect dat ze op ons zullen hebben. Net zoals de meeste mensen zich herinneren waar ze waren op 11 september 2001, of (voor de oudere lezers) toen Kennedy werd vermoord, hebben de meeste mensen die zich bewust zijn van piekolie en klimaatverandering hun eigen verhalen te vertellen over het moment dat 'er een lichtje ging branden' – wat ik soms hun 'End of Suburbia-moment' noem. Ik denk dat, naast een goed begrip van wat de onderwerpen inhouden, het belangrijk is niet te doen alsof we ons bewust zijn hiervan kunnen beperken tot een puur intellectueel 'hoofd'-niveau, maar dat we ons ook tot het 'hart' moeten richten en erkennen dat dit verontrustende informatie is die ons raakt en dat de manier waarop ze ons raakt, bepaalt hoe we erop reageren – of niet.

Ook belangrijk (en behandeld in dit deel) is het concept van de verbeelding en de kracht die een visioen van de toekomst kan hebben. Maar al te vaak proberen milieuactivisten mensen op de been te brengen door apocalyptische beelden van de toekomst te schetsen in een poging ze vanuit angst tot actie te bewegen. De vraag die dit deel van

het boek zich stelt is wat er zou gebeuren als we juist het tegenovergestelde zouden doen, en een toekomstbeeld zouden schetsen dat zo verleidelijk is dat mensen zich er instinctief door aangetrokken zouden voelen.

Als mijn bijdrage hieraan, zal ik een visioen schetsen van hoe het land er uit zou kunnen zien in 2030, indien we ons creatief engageren in dit proces van aanpassing aan energieafdeling, van het uitkijken naar een toekomst met verhoogde veerkracht, van meer lokale economieën en van aanzienlijk verminderd energieverbruik. De dubbele uitdaging van piekolie en klimaatverandering gaat gepaard met een buitengewone kans tot het heruitvinden, herbekijken en herbouwen van de wereld om ons heen. Ten slotte staat in dit deel het begrip centraal dat de schaal van deze Transitie-specifieke innerlijke bronnen nodig heeft, niet alleen een abstract intellectueel begrip. Dit is relatief nieuw voor de milieubeweging, maar het is cruciaal voor ons succes en om voldoende mensen op deze schaal te kunnen engageren.

Deel 3: de handen

Van ideeën naar actie: verkenning van het Transitie-model voor een inspirerende opbouw van lokale veerkracht

Gegeven de schaal van de komende veranderingen zoals hierboven geschetst, is het duidelijk dat het idee dat we ons er op een veilige manier doorheen kunnen manoeuvreren door alleen maar onze gloeilampen te vervangen en de thermostaat wat lager te zetten, volstrekt ontoereikend is. In Deel Drie, De Handen, zullen we bekijken hoe we, samen met de gemeenschap om ons heen, kunnen beginnen met een ontwikkeling naar een post-oliewereld die feitelijk te verkiezen is boven de huidige. We staan potentieel op een keerpunt van veel dingen, waaronder een nooit eerder vertoonde economische, culturele en sociale renaissance. Het model dat ik mee ontwikkeld heb is het Transitie-model, dat een positieve, oplossingsgerichte manier is om mensen in je omgeving te verzamelen om samen antwoorden op piekolie en klimaatverandering te gaan onderzoeken op de schaal van de gemeenschap. Toen we in september 2006 het eerste Britse Transitie-initiatief, Transition Town Totnes, lanceerden, spraken we schertsend over het idee 'besmettelijk' te worden. Nu zijn we dat geworden. De Transitie-beweging is in korte tijd een van de snelst groeiende initiatieven op het niveau van de gemeenschap in de wereld geworden. In dit deel zal ik proberen te beschrijven wat een Transitie-initiatief is

en zal ik de Twaalf Transitie-stappen presenteren die de essentiële bestanddelen vormen van de eerste fase van een Transitie-proces en die je alles zouden moeten aanreiken wat je nodig hebt om te kunnen beginnen. Het idee is dat je aan het eind van Deel Drie volledig toegerust bent om dit proces te beginnen op de plek waar je woont. De essentiële boodschap van dit deel is dat we dit niet kunnen als individuen en dat zowel klimaatverandering als piekolie de uitgangspunten van zowel ons denken als onze besluitvorming moeten zijn. Het is nodig dat we groter gaan denken, dat we samenwerken met anderen en dat we grote haast gaan maken met onze inspanningen.